

MAGYAR VILÁG

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
II. KER., FŐ-UTCA 4. SZÁM.
KÉZIRATOKAT NEM ADUNK VISSZA.

SZÉPIRODALMI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre 10 K. Negyedévre 2 50 K.
Félévre 5 K. Egyes szám ára 20 fill.

FŐSZERKESZTŐ:
DR. DEMJANOVICH EMIL
(telefon-száma: 57-70)

SZÉPIRODALMI FŐMUNKATÁRS:
LAMPÉRTH GÉZA

FELELŐS SZERKESZTŐ:
CSUDÁKY BERTALAN
(telefon-száma: 41-24)

TARTALOM: Addig vagy boldog . . . : *Pakots József.* — Hajduk és kurucok: *Andor József.* — Havasi kürt. (Tiszavölgyi dal): *Vereczkei.* — A hol a madár sem jár: *Divald Kornél.* — A vambutti törpék: *Zéta.* — Olvasóinkhoz. — *Irodalom.* — A hétről. — Egyről-másról. — A szerkesztőség üzenetei. — Hirdetések.

Addig vagy boldog . . .

*Kacagj fiam, légy vidám, gondtalan;
Öleld magadhoz a kerek világot;
Addig vagy boldog igazán, amíg
Az embereket mind jónak találod.
Míg csak illatát érzed a rózsának,
De a tövise meg nem sebezett;
Addig vagy boldog, amíg a legelső
Fájó csalódást nem érezed . . .*

*Kacagi fiam; sokáig meg ne lásd,
Hogy a fény mögül rádlesnek az árnyak;
Amíg homályban ring kicsi szíved,
Örvendzzél az illanó sugárnak.
Legyen életed édes, öntudatlan,
Mert egy szomorú titkot megsugok:
Kicsi fiam, oly kegyetlen az élet;
Addig vagy boldog, amíg nem tudod . . .*

Pakots József.

Hajduk és kurucok.

Irta: *Andor József.*

1711-et írtak. A kiontott vért még be sem itta a föld és már barázdákat hasogatott rajta a szántóvető ekéje. Kevély harci paripák vontatták az ekét, kényes fejüket lehorgasztva s a félkezű paraszt búsan csapott egyet-egy ostorával a napsugaras levegőben.

Május volt, alig pár nappal a majthényi síkon lejátszódtott szomorú színjáték után. Tízezer jó kuruc vitéz rakta le ott a fegyvert Pálffy uram előtt, tízezer magyar szív vérzett soha be nem gyógyult sebből, tízezer sóhaj szállott az ég felé bús lemondással mindarról, amiért villogott a kard, döngött az ágyu. Fényes ígéreteket olvasott fel Locher úr, a császár megbízottja, de a kurucok szeme a Rákóczy-zászlókon pihent, a nagyhangú szavak elröppentek s mintha a tavaszi szél zúgta volna a régi nóát:

Ne higj magyar a németnek . . .

A mármarosí úton kis csapat ballagott. Kopott a dalmányuk, nadrágjukról levedlett a zsinór, mentéjük piszkos, porlepett, szakadozott. Kucsmájuk mélyen szemükbe vágva, bajszuk nincs katonásan kikenve, hanem kuszáltan lóg le borotvált álluk körül. Elcsigázott szegény

legények bizony, beesett arcukról leri az éhség, nehezen húzzák lábukat, de szemükből dac és elszántság villog.

Köröskörül látszanak a mármarosí hegyek. Mint megannyi koporsó, mely ránehezedik sötéti tömegével a földre. E hegyek mélye adja az élet fűszerét, a sót, de külsejük hosszan elnyúló, egyenletes tetejével rég eltemetett óriások koporsójára emlékeztetett. A völgykaiban jobbra az országúttól, kis falu látszik. Házacskái elszórtan gubbaszkodnak a hegyoldalban, csak az egyszerű templom karcsú tornya válik ki büszkélkedve a szegényes környezetből. A tornyon aranyos keresztet övez sugárzó fényével a tavaszi nap.

A kis csapat megáll. Vezetőjük, őszbecsavarodott, kemény nyaku hajdu, zord hangon szólal meg.

— Le az ösvényre hajduk! — Megint oláh vidékre jutottunk.

A sorból kivált egy fiatal siheder legény és rácsapott kardjára.

— Nem úgy vitézlő uram! Éhen nem döglöm bitang kutyák módjára. Tizenötven vagyunk, csak megbirkózunk holmi oláh nációval.

A viharvert hajduk összenéztek. Látszótl rajtuk, hogy szívükből jön a merész szózat. De az öreg hajdu meg-sodorta kajla bajuszát és szomorúan nézett a hetyke legénykére:

— Én talán félek Gergő öcsém?

Gergő megzavarodott és szégyenkezésében lekapta kucsmáját.

— Már hogy kelmed vitézlő Nagy-Kovács János uram? Én szemem láttára küldött Trencsénél négy svalszért a másvilágra, az ötödik meg térdenállva rimádkodott pardonyért.

A vén harcoss elégedetten pislogott. Csunya seborradás húzódtott homlokán, szemöldökén és orrán keresztül, vasas német nehéz kardjának a nyoma, de c forradás most szinte neki pirult a gyönyörűségétől.

— No azért mondom! Hát én is inkább kardéle mennék az átkozott labanczal, véretem ontánám elárult hazámért és ti is, vitéz hajduk, itt halnátok velem, de . . .

Kezét mellére szorította és barna arca csak úgy sugárzott, amikor folytatta:

— De itt van derekamon áldott fejedelmünk zászlaja, szívemen pihen Szűz Patronánk szent arca! Miért szöktünk meg Károlyi uram regimentjéből? Miért nem raktuk le kardunkat a német előtt? Hogy lába kapcája legyen oláhnak, németnek? Pediglen lankadt a karunk, erőtlen a kezünk, levág a falu népsége és leszedi rólunk a köntöst. És dicsőséges, szent lobogónkat meggyalazza! Le az ösvényre hajduk! Nagy Bocskay István hajdúi volnánk

vagy mi! Vagy elviszszük Hajdu-Dorogra sértetlenül a zászlónkat, vagy a héják lakmározzanak testünkön. Eb ura fakó!

— Eb ura fakó! rikoltották a már jól ismert jelszót a hajduk és letértek az ösvényre, mely serkedző vetés közt vezetett. Gergő vitéz halk, vontatott hangon kezdte énekelni a szomorú kuruc nótát:

Őszi harmat után
Nagy hegyeknek ormán
Fujdögöl a hideg szél...

Pedig virágzó tavasz volt, életető napsugár ragyogta be a földet, a természet feltámadása didalt ült a tél dermedtö fagyán, de ők csak énekeltek a magyar szabadság halottjainak, alig-alig ejtve ki a szavakat és csak neki búslult szemük könnyezte ki nyomasztó értelmét.

Az ének közepén egyszerre elhallgattak. Ember közeledett feljűk. Kopott daróc szűr volt a vállára vetve, alóla szennyes, rojtos gatyá látszott, lábán szegényes bocskor bokán felűl megkötözve. Gergő kardja markolatához kapott.

— Elnémítsam ezt az oláht vitézű uram?

— Nem ontunk már vért ősém! Tizenöt hajdu nem áll ki egy védtelen paraszttal.

— Kiállok én magam is. Huzódjanak kendtek hátra!

— Megkövetlek ősém, nincs kétségem benne. De fegyvertelen, meg oszt öregesnek látom. Meg oszt szakállá sincs, az oláh ember pedig olyan, akár a medve, nem látszik a szűrtől. Halljátok csak?

Valamit kiabált és balkezével integetett feljűk. Amint közelűkbe ért, már meg is értették a szavát. Magyar szó volt; biz az tótosan hangzott, de magyar szív rezgett minden hangjában.

— Vitéz kurucok, vitéz kurucok, Isten áldja a kardotokat, nem vezet az út a falunkba!

A hajduk némán állottak egy helyben. Csak a vén hajdu felett komor szóval:

— Ha jószándű ember vagy, hallgass te mi rólunk! Bocsáss úntunkra! Nem félünk se ráctól, se oláhtól, se némettől, de most nem verekedőben járunk.

Az öreg ember hátravetette kopott szűrét. Most látták csak, hogy a jobb karja tőből le volt vágva.

— Hol van itt rác vagy oláh vagy német? Ez a falu a fejedelemé, én vagyok a bírója s az ő hűséges ruthén jobbágyai laknak benne!

A sorból kivált egy zömök hajdu és katonásan összeűtötte bokáját a vezető elött.

— Akkor jó helyen járunk vitézű uram! A ruthén, akit mi oroszoknak hittűnk, hűlőnb sok bitang labanc magyarnál.

Láttam őket Nagy-Szombatnál, úgy hullottak, mint a légy, még se hagyta el egy is a helyét.

Az öreg paraszt ép kezével vállára ütött a hajdunak.

— Ott vesztettem el ezt a jobb karomat — ott szorítottam a zászlót — a kezemet levágták, de Szűz Anyánk lobogója ott ékeskedik templomunkban Isten dicsőségére. Elszöktem vele még jó korán, hogy német kézbe ne kerüljön!

Vitéz Nagy-Kovács uram nagyot kiáltott és se szó se beszéd, úgy megszorogatta a vén paraszttot, hogy csak úgy kapkodott a levegű után. És a többi hajdu is neki esett és bizony-bizony a nagyszombati veszedelem alig volt kisebb e fojtogató öleléseknél.

— No most előre vitéz kurucok — szegény nép vagyunk, de akár minden birkánkat leöljűk kelmeteknek!

A hajduknak sem kellett sok biztatás. Nem érezték már az éhséget, se fáradságot, szorongatták a zsidbadásig a bírű balkezűt és a csendet kacagva verte fel a vidám nótá:

Csinom Palkó, Csinom Jankó
Csontos karabélyom!

Elmondták, hogy Hajdu-Dorogra igyekeznek, de arra felű a császári katonaság szállta meg az utat és míg el nem takarodik, a hegyek közt akarták meghűzni magukat, mert hogy Rákóczi zászlóját életűkkel-halálűkkal megőrzik. Az öreg bírű tőrűlgette a szemét és bölintott egyet-egyet. Az országuton egy suhanc őgyelgett azt oda-intette magához és sugott neki valami. A suhanc kimeresztette szemét, aztán agár módjára eliramodott a falu felű.

És a mint közel érték hozzá, mintha megelevenedett volna a falu. A hegyoldalból, a kis faházikókból féfiak, asszonyok, öregek, gyermekek özönlöttek feljűk. Zűrzavaros, örvendezű felkiáltások hallatszottak, mely diadalmas üdvívalgássá erősbűlt. Ez már nem volt magyar szózat, a hajduk nem értették, de megéreztek, hogy igaz magyar szivekből fakadt és egyszerre csodálatos változáson ment át alakjuk.

A vezér kigombolta attiláját s kihűzva a gondosan összegöngyölt, golyótépte, fűstlepte, rongyos zászlót, kibontotta és kardja hegyére kötve magasra emelte. Rákóczi zászlaja Rákóczi kardján! Soha méltóbb helyen nem lobogtatta a szél és még a Szűz-Anya arca is biztatúan mosolygott róla a derék hiveire! A hajduk sorba álltak, kidűllesztették mellűket és peckesen, büszkűn lépegettek a rivalgű, eszeveszeten kiabálű népség közt. Hej pedig a szép ruthén menyecskék cipókat szorongatták a kezűkben, az öregek boros üvegeket kínálgatták, a legelőrűl birkabégetés hallatszott, talán az egész nyáját leterelték a lelkesűlt suhancok hazafiai áldozatul.

Igy ért a menet diadalmármorban a templom elű. Ott állt az ősz plébános keresztelű a kezűben. A vén hajdu térdre rogyott és áhitattal csókolta meg a feszűletet. Az öreg bírű zájítatva nézett és csodálkozva kérdezte:

— Hát kelmed vitéz hajdu uram, orosz hitű?

— Orosz hitű magyar hajdu vagyok és mindnyáján vitéz bírű uram, onnan Dorogról. Szűz Patronánk zászlóját is templomunkba viszűk, ha tiz esziendeig bujdozolunk is vele! Ott a templom elött talán sohasem keletkezett még olyan hangos jókedű, mind e szavakra. A szegény ruthének oda voltak a büszkeségtől, hogy e napbarnított, kemény hajduk is az ő hitűket vallják. Nyakukba borultak, a boros üvegeket erővel nyomták szájukba, a vitéz hajduk kissé makacsodtak, de hogy egyszer ott érezték torkukon a jó savanyű italt, biz oda tapadt ajkukhoz az üveg szája, akár a szerelmes menyecskéjű. Az ősz plébános fejét csóváltgatta, de mikor Gergű vitéz a kényeret nyujtò csinos asszonyszemély derekát is megkapta nagy elragadtatásában, hangos szóval szólt a néphez.

— *Bocskay népe! Az Úr hozott benneteket ide Rákóczi népéhez!* Maradjatok itt, míg meg nem erősödtek, de aztán menjtek haza. Szántatlan a föld, munkás kezet vár. Hagyjátok itt templomunkban a zászlót. Isten házába be nem tér ellenség s ha megjön a szent békeség, visszakapjátok tölűnk. Megőrizűk hitűnkkel, ha kell, vérűnk hullásával. Mert hajdu és kuruc egy, Isten dicsőségében és a haza védelmezésében.

A hajduk összenézték. Eszűkbe jutott a paragon heverű föld, az elhagyott otthon, szeműk betelt immár a zord hegyekkel s ott kalandozott az áldott síkság kővér térségein. És Vitéz Nagy-Kovács János uram leoldotta a lobogót kardjáról és így szólt:

— Legyen meg az úr akarátja tiszteledű Uram? Menjűnk a templomba.

És megűndult a menet a templomba...

Nem tudom, visszakerűlt-e a zászlò Hajdu-Dorogh városába. Ha visszakerűlt jó helyen van, ha nem kerűlt vissza, akkor is jó helyen van abban az ismeretlen ruthén falucskában. *Mert magyar hajdu és ruthén kuruc egy volt és egy lesz mindíg Isten dicsőségében és a haza védelmezésében!*

Havasi kürt.

(Tiszavölgyi dal.)

Ha felbűg hosszasan
Mélabús dallama:
Míntha az egekből
Tündér-Kart hallana,
Elmereng a lélek...
S az elmúlt búbanat
Örömmel vegyülve,
Mind újra feltámad.
Havasok ölére
Jer csendes éjjelen
S vigaszt lelsz — sebzett szív,
Csalódott szerelem...

Vereczkei.

A hol a madár sem jár.

Heggyvidéki emlékeimből.

Irtta: *Divald Kornél.*

Évek óta Felsőmagyarország határszéli vármegyéiben, városról-városra, falúról-falúra vándorolva töltöm el a nyarat. Bolyongásaim célja művészeti emlékeink fölkutatása. Emellett azonban bőven ráérek egyéb megfigyelésekre is. A természet szépségei, geográfiai, természetrajzi jelenségei egyaránt lebilincselik figyelmemet, de főleg a nép érdekel, amelynek köréből nem egyszer akad hasznavehető munkatársam, ki hegyen-völgyen keresztül napokon át kísér, segít a régi templomok elhagyott váromlások átkutatásában, fölmérésében s ezek fotografálása közben is kezemre jár. Különösen Szepes és Sáros ruthénjei között akadt sok hűségű segítőt. Szepesvármegyében, ahol hajdanában bizonyára nagyobb volt elterjedésük, ma már csak egyes, szinte hozzáférhetetlen helyeken elszigetelve találkozunk ruthénekkal. A tótok kulturális szempontból jóval értéktelenebb tömege, közel kétszáz éven át elhibázott kulturpolitikánk miatt, itt már a megye német eredetű lakosságát is magába olvasztotta. A ruthének is csak ott tartják magukat, ahol falvaik a hihetetlenül rossz utak miatt hozzáférhetetlen helyeken rejtőznek el; hegyek között avagy néha szinte ezer méter magasságig ég felé törő hegyek tetején. A hajdan bányászok énekétől visszhangzó, ma hámorok romjaival teli Gölnic völgyében, mindössze egy ruthén falúra akadtam. Nagy-Kunchfalu ez. Lakócai egy része már eltótosodott, hajdan való ruthén bányász népének régi kulturájáról már csak a görög-katolikus templom tanuskodik. Tűzvészek s ezeket követő átalakítások rég kiforgatták ugyan eredeti alakjából; elrendezése s a szentély csúcsiveskori boltozatainak maradványai azonban azt bizonyítják, hogy a XIV—XV. században már megvolt a kőből falazott épület.

Nagy-Kunchfalu részben még ma is mívelt bányák közepett, a folyó partján, de völgy ölén, illetve dombok oldalában terül el. Sokat tőprenkedtem azon, mint állhat fenn itt e ruthén sziget, holott a szepesi bányásznépről úgy tudjuk, hogy kizárólag német volt. A németiség maradványaival Remetén, Svedlén és Merényben még ma is találkozhatunk. A városok e paródiáinak népe azonban minden bizonynyal hajdan sem volt az itteni bányák kizárólagos művelője. A kulturális munkából alaposan kivehették itt részüket a ruthének is, ám ők akkor is csak dolgoztak. A XVIII. századbeli gazdasági és politikai felfordulás közepette a németeknek még akadtak pártfogóik, sőt hatalmas pártfogóik. A ruthénekkal azon-

ban senki sem törődött s több mint bizonyos, hogy azokkal, akik a Gölnic völgye fölött magasba nyúló hegyek ormain épült falvakban mind máig főtartották magukat, papjaikon kívül ma sem törődik senki sőt talán nem is tud itt róluks más, csak az — adóhivatal.

Gyönyörű őszi est volt, amidőn kocsim a Gölnic felső völgyének pompás országútján szaporán tova robogott. Az erdős hegyek közé szoruló völgy néptelen volt, mintha kihalt volna. Csak Merény felé elvenedett meg a vidék. Itt bányász ünnepre készült másnap a lakosság s az emberek a környékről már ennek szombatján kezdtek gyülekezni. A városka egyetlen szállója tömve volt emberekkel. A nagy teremben javában állott a bál. A gazda mégis helyet szorított s másnapra fuvarost is rendelt, a kivel reggel holmüstul Zavadvára kellett mennem. Emberem már korán reggel benyitott. Szállóm ablakából épp a fejem fölött integető falu nézésébe mélyedtem s azon tőprenkedtem, mint kerülünk oda fel szekéren. Térképem bizonyosága szerint a hegy meredek fokán elterülő falu tengerszínfeletti magassága pár híján kilencszáz méter.

«Szekérrel ingyen is fölviszem, de ha gyalog megyünk másodmagammal a podgyász szállításáért 5 koronát kérek.» Fuvarosom beszélte így, amidőn a zavadkai közlekedési viszonyok iránt érdeklődtem. Eltótosodott szepesi német ember volt. A szepesiek eszejárását régóta ösmerem s mi gyalog mentünk és félőrai szakadatan hegymászás után a zavadkai templom cintermének kőfalára telepedve vártam, hogy podgyászhorozóim utoléjének.

Benn a templomban ép véget ért a reggeli mise s az elhaló énekszó nyomában egymásután jöttek ki a hívek. Viharverte öreg parasztok, fiatal suhancok, később asszonyok, leányok, de meglett férfi emberek alig láttam. Néhány suhanc a torony alatti kriptába vezetett, hol közel száz év óta egy öreg asszony is nyugszik, anélkül hogy az enyészett kifogott volna alig egy kissé összetőpörödött holttestén. — Egyik papunk felesége volt, — mondta a kalauzólu suhanc, miközben a koporsó deszkafedélét fölemelte.

— Sok jót tett anyáinkkal — fűzték tovább legendájukat az öregek, a mire ismét fölkerültem.

Ekkor már a plébános úr is künn volt s én társaságában a templom átvizsgálásához fogtam. A köépület régi, de gyakori átalakításai miatt művészi jelleg híján való. Az oltár mögött azonban egy XV. századbeli bronzfüstölőt s egy ezel egykorú díszes részceboriumot találtam. Egy régi kehely is volt itt bányászjelvényekkel. Ezeket a tárgyakat Dr. Vályi János, v. b. t. t. eperjesi püspök úr jóvoltából most már a Sárosvármegyei múzeumban őrzik, mint a jóvendőbeli Eperjes egyházmegyei múzeum letéteményét.

— Hát férfi nincs a faluban? kérdeztem, amire a plébános úr barátságos portájára is bevezetett.

— Csak volt, — felelte ő — a java künn dolgozik Amerikában.

— S visszatérnek-e, gondolnak-e azok'cal, a kiket itt hagytak?

— A melyikök el nem pusztul, visszatér. S többnyire a távolból is szeretettel gondolnak szülőfalujokra. Majd meglátja Porácson.

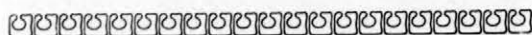
Zavadkán felfogadtam embereimmel két erdő hegyen át déltájban érkeztem Porácsra. A templom itt valósággyal ragyog a diszítéstől. Amerikai hívei pénzén restauráltatta az itteni plébános úr. Ezek támogatásával épült a régi faház helyén az új, kőből falazott s kastélynak beillő plébánia is.

— Hisz ez a ragaszkodás a hazához csodálatos! — kiáltottam föl — És senki sem tud róla!

— Hogy tudna — felelte csöndesen a plébános úr. — Hisz erre a madár sem jár.

Csodálkozásom most még nagyobb lett. Pompásabb fekvésű falút Porácsnál még nem igen láttam. A hegy tetejéről, amelyen elterül, szemünk elé tárul az egész Szepesség, tömérdek falvával, városával, erdeivel, erdők mögül fölvilágító váraival, kígyózó folyóival s a távolban egész nagyságában a Tatra. Gyönyörű őszi idő volt, a kristálytisztaság alatt szikrázva ömlött el a napfény....

Az elhagyott szülőföldnek ez a mosolygó képe bizonyára megcsillan odaát, túl az Oceánon, a bányák mélyében, a gyárak füstjében is a kivándoroltak lelki szeme előtt... És hívja őket vissza... vissza az édes honi földre....

*Galiciai és bukovinai rutén népdalok.**

Szerelmi dal.

*Parlon álló platán ága mélyen lóg a vízre,
Sondok bántják a kozákok, bánatos a szíve.
Ifjú platán, amíg virulóz, ne hajolj le mélyen;
Te se búsulj, szegény kozák, tele ifjú hévvel!*

*Ukraina földje táplál, az is főd majd engem,
Étrhantomon a fejemtől lapdarózsa rengjen;
Bogyóival kis madárkák vígan mulatoznak,
Vígaszomra szép falumból jó híreket hoznak.*

*Ha babám a keriben sétál virágillat-árban,
Azt hiszem, hogy fehér rózsák nyílnak a nyomában.
Sokkal szebb is, mint a legszebb, legvirulósabb rózsza;
Két én szegény ifjú legény, hogy mondjak le róla!*

*Nem is csoda, ha rózsáznak oly nagy a szépsége,
Csillag esett le a mennyből éppen ő melléje;
S hogy lehullott, darabokra tört a fényes csillag,
Darabjait ő szedie fel, s most mind rajta csillog.*

Fordította: Katona Lajos.

A vambutti törpék.

Az emberiség rohamosan közeledik ahhoz az időponthoz, amikor a tudósok egy napon közhírré fogják tenni, hogy nincs több ismeretlen ösvény a Földön, amelyen a tudományoszjas kutatók nem jártak volna. Ilyen csodálatos gyönyörűséget, vagyis inkább ilyen hajmeresztő katasztrófát helyez kilátásba nekünk egy világbarangoló anglius. Gyönyörűség biz az, ha időről-időre új és csodás világokkal ismerkedünk meg, de gondolatnak is rettenetes, ha egy napon az emberiség mindenről tudnia beszámolni. Egyik helyzetet a folytonos törekvésnek és haladásnak harmonikus végeredményét mutatja, míg a másik lehetetlen körülmény, a legtragikusabb meghasonlásba sodorná az embert. Csak eltompult érzékű kószáló állíthatja magáról, hogy ő ezen a kis sárgolyón már mindenkit ismer s hogy nincs hely, ahol ne lett volna. Sokszor halljuk ezt a meggondolatlan kijelentést, amelynek szerencsére már csak a hétköznapi szólásmódok közt, van még némi tekintélye. Jussanak nekünk eszünkbe a

komoly, a tudományos expedíciók, melyeket a földgömb felkutatására évszázadok óta szerveznek és menesztenek s amelyek napról-napra csodálatos és szinte különálló világot tárnak elbénk. Mindezek annyi szellemi és fizikai energiát nyelnek el, hogy egy német geologus számfűtása szerint legalább is tízszer annyi tudományos képzett s fáradhatlan emberanyagra volna szükség, hogy megkockáztalhatnók, talán évezredek mulva, — azt a kijelentést — hogy mi nagyjából ismerjük a Földnek minden érdekesebb pontját — s nincs ami izgatná többé képzeletünket! Ejsük el azonban ezeket a színes álomvilágba illő hipotéziseket. Nézzük inkább azt, hogy mit vetnek felszínre azok a tudományos expedíciók, melyek a Föld s a különböző emberfajok megismerésére törekusnek. Nagyot haladtunk e téren s tagadhatlan, hogy az utóbbi évtizedek rendkívül gazdagok a felfedező utazásokban. S ha leszámítjuk a vakmerőbb vállalkozásokat, nincs egyetlen egy sem közöttük, amely abszolút eredménytelenséggel végződött volna.

A közelmúltban lezajlott expedíciók közül legérdekesebb az, melynek folyamán ráakadtak az afrikai vambutti törpékre, akikről már a régi auktorok is megemlékeztek, de sajnos, állításukat nem vettük valami komolyan. Közép-afrika eme törpe lakóit úgy életmódjuk, mint szokásaik, házi eszközeik s fegyverzetük alapján joggal tekinthetjük a szárazföld őslakói maradvékainak. Afrika közepén, az egyenlítő mindkét oldalán, közelebről meghatározva: az Albert-Eduard és az Albert tó között elterülő őserdők rengetegekben szétszórta tanyáznak s jellemőkre nézve a ceyloni dsungli sűrűiben merészen vadászó ú. n. sikari-ra emlékeztetnek. A vambutti törpék nem laknak nagy tömegekben, hanem apró törzsekre szakadozva bolyongnak. Sokszor egy-egy család teljesen magára hagyatva barangol a félelmetesen vad őserdőkben. Nos, de amióta a civilizáció jótékony keze már ide is elért s az eddig ránk nézve teljesen ismeretlen és hozzáférhetlen helyeket a haladásnak megnyitotta s a mióta ezen őserdőkkel határos, avagy abba belenyúló telepek létesültek, ezek a törpék lassankint kezdenek az őserdők titokzatos rengetegeiből a kulturtelepek felé húzódni. E jelenség egyszerű magyarázata abban rejlik, hogy az erdős-völgyes vidéken szétszórta és megművelt területek terményeit alaposan szokták megdézsmálni. Nagy előszeretettel keresik fel azokat a telepeket is, amelyeken a termeléssel fölhaltak, hogy az elvadult kaszás növények gumóit kiássák, de különösen azért, mert ezek a földek kedvelt helyei a pompás húsú vaddisznóknak s a hová a vambutti kilóvi a nyilat, ott halál terem!

Leírhatatlan vad területek azok, a merre ezek a törpék sátoros cigányok módjára kóborolnak. A megsebzett vadat napokig hajszojják s csak addig maradnak egy helyen, amíg egy leterített bivalyt vagy elefántot az utolsó falatig el nem fogyasztottak. Csodálatos ez a liliputi faj! Közöttük még a legszálasabb legény is alig haladja meg az egy métert. Testalkatuk szép, kellemes és arányos. Csont- és izomrendszerük erőteljes s minden tekintetben szabályos fejlődésűnek mondható. A kulturnépeknel észlelhető elsatnyulásnak semmi nyoma rajtuk. Magatartásuk komoly, szemükből s arckifejezéseikből valami sajátos ősi önérzetesség sűgázik, általában szimpatikusak s korántsem oly rabszolgakínésűek, mint a négerek. Lakóházaik elhurcolhatóak, mint a kóborló kirgizek, vagy a tunguzok kibitkái s piciny szénaboglyákhoz hasonlítanak.

Mint minden nomád életet élő nép, úgy a vambutti is kitűnő vadásznak mondható. A legsűrűbb kuszónövények között játszi könnyedséggel áthatolnak és órákon át képesek követni a vadat, akár a földön, akár a fák koronái között. Európai szemnek felismerhetetlen jelek azok, melyek akár a ceyloni híres sikari-nak támpontul

* E cím alatt a rutén népköltés több kiváló termékét fogjuk bemutatni.

szolgálnak a vad üldözésében s a vadászathoz szükséges helyzetek felismerésében. Primitív eszközökkel, ősi módon ejtik el a vadat. Nagy leleményességgel s rendkívül gyorsan tudják kipuhatolni a vad útirányát. Bámulatos gyorsasággal gödröt ásnak, vagy csapdát állítanak fel s mindezt oly pontosan és ügyesen végzik, hogy a kiszemelt vad sorsát el nem kerülheti. Legfőbb s csaknem egyetlen fegyverzetük a nyíl. A nyílkészítésben valóságos művészek. A vambutti nyílnak nagy híre van Afrikában. A néger törzseknek még ma is legfőbb büszkeségük a pompásan készített vambutti nyíl.

A vambutti törpék ruházata puhított fakéregből készült lágyékkötő, melynek egész ornamentikája néhány színes borszalagból áll — amit évekig is elhordanak.

Edényt a főzéshez nem használnak, a húst nyáron vagy hamuban sűtik. Banánt, gyümölcsöt, gombát és gyökeret apróra zúznak s szárított hússal keverve, kása-félét csinálnak belőle. Ebből a speciális kotyvalékból áll a vambutti konyha. Ősi állapotra mutat még az is, hogy a teherhordáshoz (különösen a vadászatnál) szükséges kosarakat is, hamarosan úgy fonják, mint a kunyhóikat. Boglyaalakulag hajlított pálcákat szúrnak le a földre — közeit vékonyabb vesszőkkel kifonják, a fonadékot aztán kihúzzák a földből — felfordítják s készen van a kosár.

Sok mindenhez ért a rengetegekből kóborló vambutti. Így a számtanból is elsajátított annyit, a mennyire az ő nomád életében szüksége van. Egytől ötig fennakadás nélkül tud számolni, annyit még elbír a vambutti agy, ezen felül azonban már egy kissé nehezen megy a dolog.

Zéta.

OLVASÓINKHOZ

A több oldalról hozzánk érkezett meleg érdeklődésért és szíves üdvözlésért e helyen mondunk hálás köszönetet. Együttal újból kérjük t. előfizetőinket, hogy minden fennakadás és félreértés elkerülése végett, az előfizetési díjakat egyenesen főszerkesztőnk Dr. Demjanovich Emil címére szíveskedjenek küldeni.

IRODALOM

Őszi harmat után . . .

Endrődi Sándor legújabb verseskönyve viseli e kedves melancholiával csendülő címet. Utána nemde ezt várnök: «Fujdogál a hideg szél . . .» Ám, ha Endrődi könyvét feltárjuk, melegség, fény és illat csap szívünkbe lapjairól. Az igazi, tiszta, nemes költészet melege, fénye, illata.

A kötet első részét egy mély hangulatú prologus («Türedékek közt») után «Anakreoni dalok» foglalják el. Sajátosan eredeti színű és megkapóan kedves báju bokré-tája ez a mintegy harminc dalból álló ciklus Endrődi költészetének, sőt egész újabb lírai termésünknek. Az örökké mámoros téoszi dalmok nálunk eddig igen kevés követőre talált. Endrődi előtt jóformán csak Debrecen nagy poétája, Csokonai irt számbavehető «boros, szerelmes» anakreoni dalokat vagy mint akkori divattal, kissé hosszadalmasan ő nevezte *anakreontizmusokat*. Jó Csokonai Vitéz Mihály ugyan aligha el nem csudálkoznék valamelyest azon, hogy jókedvű XX. századbeli utóda az ő kedves

«gondülő boroskák»-ja, *bakarja, máslása* helyett egészen más kedvverítő nedűnek hódol, énekelvén ilyképpen:

Hiába! egy ital van,	Poklok mélyére kerget
Csak egy, csak egy ital van	S mint fergeteg a polyvát
Ezen a nagy világon,	Rögtön szétűjja gondunk:
Mely minden bánatot, bajt	A <i>pezsgő</i> ez bizonynyal!

Vagy «Champagne folyó aranya», mint másképp nevezi kedvenc nectárját a modern anacreonista. De éppen ez ad Endrődi dalainak új, eredeti ízt és zamatot.

A második ciklus («Elvirágozott kikeletből») szerelmi dalaiban a költő régi, tavaszkori nagy érzései lobognak fel újra, ha nem is a régi káprázatos színjátékkal, de kedves jóleső melegséggel. A «Tücsök-dalok» is felcsendülnek még itt pajkos tavaszi rythmussal, hogy azután borongó őszi lemondásba haljanak el:

Száll az élet fényes napja,	Egyszer aztán — árny az árnyban —
Fogy az öröm sugara,	Egyikök csak elmarad.
Innen-onnan besötétül,	És szomorún és hiába
Leborul az éjszaka.	Keresi a másikat . . .

Ezeket «Tarlóvirágok» cím alatt vegyes költemények követik. Tisztán, melegen, magyar szívből, magyar szívből zengő strofák hitről, hazáról, életéről, aminőket csak olyan istentől ihletett igazi költő dalolhat, amilyen Endrődi Sándor. Ennek a ciklusnak egyik megkapóan gyönyörű kis dalát, melynél szebbet újabb líránkban egyhamar aligha olvastunk, még ide iktatjuk olvasóink gyönyörűségére:

A pálya végén.

A pályafutás immár véget ért,
Kilobogta magát a lelkem.
Napom tünöben, fáradt is vagyok;
Ideje lesz hát megpihennem.

Csak tavasz jöttén zsongat még a vágy,
Szívem főreszket, könnyben ázik,
Mint megmozdul az óbor is, mikor
Odakünn a szőlő virágozik.

Azzal az érzéssel tesszük le Endrődi könyvét, hogy a pályafutás még nem ért véget és azzal az óhajattal, hogy az «Őszi harmat után» is még sok úde virággal örvendeztesse meg költészetének kedvelőit. — A csinos kiállítású kötetet, mely Singer és Wolfner-nél jelent meg, melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Or.

Rege. Ez a címe az idei Teleki-pályázat koszorúzott vigjátékának, amelynek e héten ítélték oda az Akadémia bírálói egyhangú elismeréssel a 100 aranyos pályadíjat. Az öt felvonásos tündérvígjáték, regényes háttérrel a csodaszarvas regéjét dramatiszálja. Szerzője: Somló Sándor, a nemzeti színház igazgatója, ismeri kitünő költőnk és drámaírónk, akinek egy idő óta hallgató muzsája ez új művével bizonyára szép és becses alkotással ajándékozta meg színműirodalmunkat és friss levéllel gyarapította Somló Sándor ama költői babérajainak számát, melyek mindenkor a szintiszta poézis nemes talajából sarjadnak.

Jókai-émlékünnep. A debreceni «Csokonai-Kör», vidéki irodalmi életünk e buzgó zászlóvivője, Jókai emlékére vasárnap nagyszabású emlékünnepélyt rendez. Az ünnepélyen a fővárosból Herceg Ferenc és Lampérth Géza, lapunk főmunkatársa működnek közre.

Békekezett könyvek. *Arany* Tibor: Bende Dániel és egyéb rajzok. — *Benedek* László (Adrien): Budapest éjjel.

A HÉTRŐL

A magyar nők.

A nőkérdés újra időszerű lett. Azaz, hogy minden kérdés, amíg a meg nem oldott problémák közé tartozik, időszerű. Néhány hét óta teljes magyar úriasszonyok a társadalmi harcnak bizonyos szerepét vállalták magukra azzal, hogy Magyarország nőit a magyar ipar védelmére szólították fel. Az erre irányuló mozgalom kezdeményezői Dessewffy Emilné grófné, idős Lovassy Ferenéné, Elek Pálné, bedői Markos Györgyné, Vigné Feszler Ada,

Hajnós Sándorné, de szerte az országban vannak az ügynek lelkes harcosai, így Aradon, Kassán, Kolozsvárt és több más vidéki metropolisban. A mozgalmat vezető hölgyek közül csak Károlyi Gyuláné grófnét, Urbán Ivánnét, özevgy Purgly Lajosnét, Telek Arvédné grófnét említem még. Ez előkelő nevek mind biztosítékai annak, hogy komoly mozgalmról van szó.

Másrészt a napilapok az elmúlt héten főúri asszonyok érdekes felbuzdulásáról írtak. E hölgyek kivételes idők szellemétől áthatva, drága ékköveiket a haza oltárára helyezték. A napilapok Dessewffy Aurélné grófné, született Károlyi Pálma grófné, özv. Andrássy Tivadarné grófné, Batthyány Lajosné grófné neveit idézték ez esemény kapcsán.

Nem keressük a magyar nők mozgalmának politikai vonatkozásait, de örömmel üdvözljük a magyar asszonyokat a cselekvés, a társadalmi munkálkodás, az egyetemes küzdelem terén. És mikor a lelkes magyar asszonyoknak az őket férfirséről megillető lovagias hódolat rózsaszálát átnyujtanánk, mint férfiak szívesen látjuk magunk mellett küzdeni a minden emberi küzdelem nemtőit, az asszonyokat; mint önző emberek pedig készséggel meg is osszuk velük a mindennapi harc kemény munkáját.

Azonban itt mégis álljunk meg egy pillanatra. A nők egyenjogúsításának, az úgynevezett *feminizmus* kérdésének meggyéjéhez jutottunk e pontnál. Mert a nőnek minden olyan cselekedete, amely az eddigi női életrend keretéből kiválik, egy forradalmi lépés a nő újjászületése felé.

Oh, oh, ne döbbenjenek meg, kérem. Nem olyan borzasztó ez a kérdés és nem minden forradalom jelent egyúttal felforgatást is. Vannak csöndes, vértelen forradalmak és valami ilyesféle folyik ma a nők táborában is. Szóval, a konzervatívok ne rémüldözzenek mindjárt halálra. A főzőkanál uralma nem fog véget érni soha, csak egy kis szecesszió, egy kis különválás fog történni e téren is, aminthogy minden idők jelenkorában minden társadalmi tényezővel ez meg szokott esni.

Vagy nézzük a magunk nemzeti és társadalmi történetét. Vajon nem voltak-e nekünk is a maguk szokott életrendjéből kinőtt nagyasszonyaink, akik férfimunkákat vállaltak? És úgy emlékszünk-e meg ma róluk, mint akik a nők társadalmi életének forradalmárai, felforgatói, vagy éppen megmetélezői voltak? Ugyan! Hát a Lorántffy Zsuzsánnáink, Rozgonyi Cecilléink, Dobó Katicáink nem mint asszonyi eszmények élnek-e emlékünken? Pedig nem asszonyos munka volt az, amit végrehajtottak.

Egyáltalán a nőkérdéssel csinján kell bánni. Mi a női kultusznak vagyunk hívei. Tiszteljük a természet munkáját, amely a nőt gyöngének teremtette s miután velünk született híres magyar lovagiasságunka a nőben éppen a gyöngé társat védi, ebből a szempontból nem szívesen látjuk a nőt, mint minden fenntartás nélküli küzdőtársat a férfiak élet-halál harcában.

Aragóniai Johannának, Aconio Colonna feleségének Velencében a kételkedők akadémiája templomot emelt. Mi is templomot emelünk lelkünk mélyén a nőnek. A házi szentélyek Laresait szeretjük látni bennök, akik a családi és társadalmi életet gyöngéd egyéniségük szelíd fényével árasztják el. A férfiak az élet viharában, a jég, a villám és a szélvész, a nő pedig a vihar utáni enyhe, engesztelő napsugár!

De azért ne vigyük túlzásba ilyen irányú felfogásunkat. Ha bármilyen költői zománcsal is övezzük körül a nőt, az élet központjában él ő is, az élet áramlásából kivonni tehát nem lehet. Az üvegházi virágot sem lehet elzárni a levegőtől. A nő is benne él kora társadalmi eszméiben, kulturális és nemzeti törekvéseiben. Az ő lelkén, szívében idegzetén át is dallamokat csal ki az idők

játszó szellője. Az emberi lélek olyan, mint a Memnon-szobor, örökké zeng. Hangfogót tenni a női lélek zengésére nem szabad. A történelem szegényebb lett volna egy ragyogó fejezettel, ha az egrőket az ostrom előtt, teszem, egy pincébe zárták volna a férjek.

Sőt a nőnek az élet rendkívüli körülményeiben nagy hivatása van. A nő, amikor kivételes heroizmussal odaáll a férfi mellé, hogy erősítse őt küzdelemében, valósággal a múza szerepét tölti be a férfi mellett. Ihletet a nő ad a férfimunkához, a női szív vonzalma ad szárnyat a férfileleknek. Hátha még a nő maga is odaáll hősként és cselekszik. Ennek a hatása elmaradhatatlan a férfira, elmaradhatatlan az egész társadalomra. Innen van az, hogy a nőt szívesen látjuk néha a nagy társadalmi harcok élén, a kulturális és nemzeti küzdelmek csatatüzeiben. De csak néha és nem mindig. Néha, amikor szükség van az ihletetésre, néha, amikor a nő megjelenése a felsőbb természeti beavatkozással egyértelmű. Amikor a nő a Deus ex machina. A nő ezzel a beavatkozással új lelket önthet a férfiak küzdelemébe. De csak így. Hanem soha akkor, ha a nő leszáll és ott vergődik a mindennapi élet ökölharcának fertőjében. A virágot a cserépben szeretettel gondozzák, ápolják, öntözik, de ha porba hullott, letapossák.

Mi, hogy őszinték legyünk, féltjük a nőt attól a nagy és végleges forradalomtól, amelybe indulnak. Féltjük a nőiességüket, féltjük az illuziókat, féltjük a családi szentélyüket. Mert mi nem vagyunk barátjai a Femme Hussard-oknak, a Breton Doubleknak, a Thérèse Figuiernek, az Ida de Sainte Elmeteknek. Sem semmiféle más fajtájú női herozsnak. Legyen a nő «csak» nő és ne «emelkedjék» a férfihoz. A szociális kérdések közül mindenek felett szeretnénk kikapcsolni a nő-kérdést, abban az értelmezésben, ahogy a történelmi és gazdasági materialisták ezt a kérdést a megoldandó szociális kérdések komplexumába beállítják. Ami fehér lelkű leányainkat, szépséges asszonyainkat nem adjuk! Nem, és ezerszer nem!

De hiszen képzelem, hogyan mosolyogják meg ezt a maradi tiltakozást a mi nagy szocialista gondolkodóink. Pedig igen egyszerű s hogy az ő terükön mozogjanak anyagi érvekkel bizonyítók ellenük. Tekintélyekre hivatkozom. *Gnauch Kühne* asszony ezt írja a «szociális praxis»-ban az asszonyoknak:

— Nem tarthatok igényt férfijogokra, mert nem végeztek férfimunkát!

Paulsen tanár és *Cathrein* a nőnek a hadi szolgálat alól való felmentésével, *Rösler* a templomi szolgálatból való kizártsággal okadatozza a nőnek a férfi jogköréből való kirekesztését.

Legyen az anyagi érvekből ennyi elég. Mi eszmei érvekre hivatkozunk, amikor azt mondjuk, nem hagyjuk lányainkat és gyöngé asszonyainkat elmerülni a férfiküzdelem sokszor iszapos árjában.

Helikon.

* * *

Kossuth Lajos. Tizenkét esztendeje múlt el e héten, hogy idegen földön meghalt ennek a hősokeket és félisteneket termő magyar földnek legnagyobb férfija, a magyar nemzet szabadságának apostola, Kossuth Lajos. Tizenkét esztendő óta nem volt olyan mozzanata nemzeti életünknek, hogy ne idéztük volna ahítózza az ő nagy szellemét. És így lesz ez az idők végeig, amíg magyar fog élni ezen a földön. Vezetőnk, irányítóink, lelkesítőnk, atyánk volt ő, nélküle, az ő szellemi közlése nélkül tévelygők vagyunk. Hosszú, sötét évtizedeken keresztül, mialatt idegen földről kísérte aggódó figyelemmel hazája sorsát, ő volt a fényforrás, amelytől idehaza földelűre a lelkek éjszakája. Az ő bölcs tanácsai, az ő eszményi honszerelme, az ő lelki nagyszerűsége, voltak az irányítóink. És bizva-biztunk a szebb jövőnk-

ben, mert az ő lelkét, az ő rajtunk csüggő gondolatát éreztük mellettünk. És mikor e nagyszerű élet lángja kilobbant, hogy e láng földi udvarát a halhatatlanság égi fényköre váltás fel, akkor hazahozták őt, hogy itt pihenjen a hazai földben, hogy így az ő porait magába rejtő földtől Anteusként új erőt nyerjünk küzdelmünkben. Az idén is odazarándokolt a nemzet az ő szent hamvaihoz, amelyek fölé virágos tavaszt hintett el a kegyelet. Az ő halhatatlan szelleméhez fordult e héten is a magyar nép. És úgy érezzük, hogy az a sír a Kerepesi-úti temetőben, mintha csakugyan erősebb lenne bennünket, mintha az a halhatatlan szellem csakugyan szárnyat adna a lelkünknek, új bizalommal nézünk jövőnkbe, amelynek horizontján most sötét fellegek úsznak. Ha el is botlunk néha az élet nagy küzdelmében, az ő szelleme mindig föl fog támasztani.

Zichy Mihály temetése. Nyugodjék békével! Virágos sírba temették a mi nagy, zseniális bolyongókat, Zichy Mihályt, akit a mi szűkkeblűségünk, rövídlátóságunk és erendő bűnünk, a közömbösség, számkivetett a hideg Oroszországba. De a melegsívű, hazáját szerető nagy ember, hacsak holtában is, visszatért. Most már ott fekszik a kerepesi-úti temető friss hantja alatt. És lehetetlen megszegenülteni és meghatódva nem néznünk ez új sírba, amelyen a leghatalmasabb fejedelmek egyikének, aárnak koszorúja hirdeti, hogy a művészet fejedelme előtt még a népek fejedelmei is meghajolnak. Meg kell szégyenülnünk ennek a fejedelmi koszorúnak a láttára, mert ránk rettentően elmarasztaló ítéletet hirdet. Ime, ilyen nagy emberünket, vértünkbeli való vértünk engedtük idegenben bolyongani; ezt a nagy magyart tagadtuk meg, akit bármely más, művészetben régiebb és százszor gazdagabb nemzet újonjra fogadott volna el fiának. Nagy tanulságokat mond el nekünk a Zichy Mihály sírja. Becsüljük meg már végre a magunk vértét, a magunk fiainak tehetségét, higgyünk magunkban, a rendeltetésünkben és szűkkeblűen, kishitűen ne csak azt lássuk jónak, magasrendűnek, ami a külföldről származik hozzánk. Végre is már vannak olyan nagy lángelméink, akik a mi haladásunknak, kulturális képességünknek az egész világ előtt ékeskzóó képviselői. Petőfi, Jókai, Munkácsy, Zichy Mihály, Liszt stb. neveivel büszkén állhatunk a kultúrnezmetek nagy ítélőszéke elé.

A féltékenység. Tégéd idézlek jó Gallavardin orvos, aki Lionból azzal a csodával lepedt meg a világot, hogy orvosságot talált a legrettenetesebb szívbetegsége: a féltékenységre! Oh, te nagy homeopatha, aki fején találd a szöveget s miután bizonyos analógiákat keresel a féltékenység és a Lachesis, vagyis a kígyóméreg között, hát egyik idült féltékenységben sínylódó pácienszednek kígyóméreg adtál be, amittől úgy meggyógyult a jámbor, hogy azt sem tudta többé, mi fán terem a féltékenység. Te zseniális nagy férfi, aki — hit alati vallom — a leg tudósabb Eszku lap vagy, akit én csak valaha ismertem, jó doktorom, kedves Gallavardin, beh nagy szükség lett volna rád itt Budapesten a leg utóbbi napokban. Ha esetleg Lachesis adtál volna be annak a szerencsétlen nyomorult asszonynak, aki — faut de bien — konyhakéssel szúrta le a férjét, a hön szerezett, mert ez a szintén szerencsétlen és nyomorult ember már nem viszonzta a hön szerelmét. Talán megakadályozta volna azt a szörnyű, véres drámát s két élettelt ma gazdagabb volna az Élet.

Én szeretném tudni, hogy csakugyan olyan boszorkányos orvosság-e az a kígyóméreg? Hiszen annyian sínylenek a féltékenység rettenetes betegségében, hogy majdnem minden második embernek be lehetne adni a Gallavardin-féle lapdacot. Külön szanatoriumokat kellene fölláttani, amelyekben úgy kellene kezelni e betegség szánandó áldozatait, akár a tüdővészesekeket. Uram Isten, nehé ez ebben a dologban biztos kezelési gyógy módokat ajánlani. A nagy orosz lángészt is a maga *Kreutzer-szonátájában* ez a kérdés izgatja. És nem hagyja nyugton a problema tovább sem. *Karenina Annájában* a hősön féltékenységi rohamában a vonat elé veti magát. De hiszen akad klasszikus és nem klasszikus példa elég. És nem véd meg e betegségtől még a királyi trón sem. A hollandok ifjú királynőjéről, a szép Vilmárról, köztudomású, hogy olyan féltékeny az urára, mint a legkartonszoknyásabb kis nyárspolgárnő. Bizony nincs annyi kígyó a világon, amelynek mérgéből ki lehetne gyógyítani a féltékeny emberek mindannyiját.

EGYRŐL-MÁSRÓL

A női szépség titka. Hogy a nő a legszebb éveit túlépte, ha a 25-ik évet betöltötte és hogy már 30 éves korában *passé*, — ezt okos ember nem hagyhatja helyben. Szépnek kellene maradnia 50 éves koráig, sőt azon túl is! Zenitjét többnyire 35—40 korában éri el. A görög *Helena* 40 éves volt, mikor minden szívet lángba borított. *Aspia* 36, midőn *Perikles*hez ment feleségül. *Kleopatra* 30-on túl volt, midőn *Antonius*sal először találkozott. Egy nő igazi virágjában 26 és 40 év közt van. Nevetséges tehát, ha előbb tartja magát *«passée»*-nak. Megelégedettség és jókedv maradnak mindig a legjobb eszközök arra, hogy ifjúságukat sokáig megőrizzék, többet ér minden receptnél amit már feltaláltak és felfognak találni. Bármilyen legszebb nő is gyorsan öregszik és — bocsnát — megszavanyodik, ha derültégre hiányzik, viszont egy vidám színnek tulajdonosnője — fiatal marad. Minden nőnek tanulmányoznia kellene a szépség titkait, de a valódi szépséget, amelyet nem *fizéssel, kendőzéssel, rúzsokkal* vagy tolette vízzel gondol elérhetőnek! A valódi szépség egyszerű életmodon alapszik. Mértékletesség, tisztaság és mozgás erőteljes testet fejleszt és a vonások szabályossága, vagy tökéletes művészi szépség majdnem ruttá válhatik — tisztátalan bőr alatt. Szépség rejlik a mozgásnak kecsességében és élénkségében. A teremben, az emésztésben, a szímben, gondolkodásmódban és ezért minden nő sokban járulhat hozzá, hogy ezt a szépséget emelje. Egyáltalában nem hamis hiúság a tükröt is gyakran tanácsadóvá venni, de arra kell törekedni, hogy az ember kitalálja kellő pártatlansággal mi a hibája, hogy arról a lehetőséget szerezte legyen. Ha bosszúság, vagy gond a rózsákat az arcra számuzi, akkor az ember ne vegyen kenőcsöt, hogy azokat pótolja, mert ezeket még a gyakorlatlan szem is felismeri s így célját nem érte el. A tenyerrel való dörzsöléssel s a puha vízzel való mosdással gyakran ellehet úzni az arc sápadtságát. Kerüld a kicsiny dolgokon való izgatódást és haragot, a túlhanganos és mértékfeletli nevetést, vagy a folytonos mosolygást. Természetesen egészen szükséges mindenekelőtt a valódi szépséghez! Szín, teltég, a bőr simasága csaknem kizárólag ezektől van függővé téve. És ha a teltéghez hiányzik a rugékonyság és a szín, ez bizonyíték annak, hogy az idegek és a taplátkozási szisztéma nincs rendben. A táplálék legyen egyszerű, borsozott levelek, *ragout*-k, vadpástétomok és fűszerek, sok vaj, vagy zsír azt az egészségrek és nem előnyös a *teint*-nek (arcbőr). Egy nő, aki egy dúsan megrakott asztal nagyon is szeret, 30 éves kora előtt — bocsnát — petyhüdté válik és rossz arcszint nyer. A legingerlőbb és legvonzóbb szépség a nőnél az arckifejezésekben rejlik. Minden alacsony érzelmet és szenvedélyt, irigységet, gyűlöletet és haragot le kell tartani, hogy a kifejezés jó és egyáltalán széppé váljék. Így lesz a nő szép, gyöngéd és a folytonos érdeklődés középpontja.

Dr. Vulcan.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

Abonyi Á. úrnak. Köszönet a szíves üdvözlétért!

R. K. Szíves üdvözlét és lapunk érdekében kifejtett buzgólkodását hálásan köszönjük. Örömmel olvassuk leveléből, hogy «Rákóczi népe» eleven visszhangot keltett Rákóczi népe között. A mi megjegyzését illeti, abból azt látjuk, hogy élénk figyelemmel szokta kísérni az új lapok megindulási formáit, de mi szándékosan kerülünk az előzetes «behangozást». Jöttünk csöndesen és beköszöntöttünk magyaros «Adjon Isten»-nel. Azt akartuk, hogy lapunk beszéljen helyettünk. Ha mindenütt, ahova bekopogtattunk, olyan szíves «Hozott Isten» lesz a válasz, mint önöknél, akkor a legszebb reményekkel megyünk megkezdett utunkon — előre!

Figyelő. Azt a kegyetlen *évasárnapizást* mi is olvastuk. Csöppet sem csudálkozunk azon, hogy ön nem értette meg, mert hiszen maga a *t. műfordító*(?) úr sem értette meg, pedig neki legalább is illetet volna. Heine eredeti két sora így hangzik:

«Die Sontag, die dem Grab enteigt,
Begrüsst Raketenlärm — die alte Leier!»

S ezt az ifjú dalnok így penderíti magyarra:

«A régi lant, rakétázaj köztöni
A sírokból kelő vasárnapot!»

Ez a «sírokból kelő vasárnap» pedig senki más, mint a néhai való *Sontag Henriette*, másképp Rossi grófné, híres német énekesnő a múlt század első felében. Férjhez menése után egy időre visszavonult a nyilvános szerepléstől, később azonban — 1849-ben — ismét visszatért a színpadra, ahol zajos lelkesedéssel fogadta a közönség. Erre céloz az idézett sorokban Heine. Szegény Heine, ha tudta volna!...

Különbön ugyanazonos strofa második sorát méltóztatik érteni? Az eredetiben ez így van:

«Ein Feuerwerk zur Goethefeier»
Magyarul (a fordító szerint):

Tűzijáték,
Mely Goethe ünnepére felsapott!

Előttünk ez sem egészen világos! Kinek, minek *csapott fel* a tűzijáték? Katonának? Veteránoknak? Avagy talán éppen — poétának és műfordítónak?

Kéziratokról, melyek e hét folyamán érkeztek, jövő számunkban mondunk véleményét.

MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK.

HIRDETMÉNY.

A részvényesek mai napon tartott közgyűlésének határozata szerint az 1905. évre megállapított osztalék részvényenként

38 koronával fog folyó évi április 1-től kezdve

az 1906. évi május 1-én esedékes 15. számú szelvények beszolgáltatása ellenében

Budapesten: a társaság pénztáránál,
Brassóban, Győrött, Kassán, Kecskeméten, Nagyváradon, Pécsen, Pozsonyban, Szabadkán és Temesvárott: a társaság fiókjainál,

Fiumében: a Fiumei Hitelbank részvénytársaságnál,

Bécsben: a K. K. priv. Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe című intézetnél,

Berlinben: a Direction der Disconto-Gesellschaft című intézetnél, vagy S. Bleichröder bankháznál,

M/m. Frankfurtban: a Direction der Disconto-Gesellschaft című intézetnél

az ezen beváltó-helyeknél szokásos üzleti órák alatt kifizetetni.

A szelvények hátlapjukon címbélyeggel vagy aláírással ellátva, vagy pedig azok számait sorszám szerint tartalmazó jegyzékek kíséretében nyújtandók be, a mihez a szükséges nyomtatványok az említett beváltási helyeken ingyen kaphatók.

Budapest, 1906. évi március 19-én.

A Magyar Általános hitelbank igazgatósága.

A „Magyar Világ“ előfizetési árai: Egész évre 10 korona, félévre 5 korona, negyedévre 2 korona 50 fillér.

Ismert és jónévű cégektől hirdetéseket jutányos díjszabás mellett elfogad e lap kiadóhivatala.

A magyar királyi államvasutak téli menetrendje.

Vonatok indulása Keleti p.-udvarról.					Vonatok érkezése Keleti p.-udvarra.						
Érvényes 1905 október hó 1-től 1906 május hó 1-ig.					Érvényes 1905 október hó 1-től 1906 május hó 1-ig.						
Délelőtt			Délután		Délelőtt			Délután			
vonat-szám	óra	percz	hová	vonat-szám	óra	percz	honnan	vonat-szám	óra	percz	honnan
28	6 20	szv.	Triest, Wien-Kanizsa	8	12 20	szv.	Győr, Wien, Szombathely	319	12 10	szv.	Gödöllő
10	6 45	+	Nagy-Graz, Sopron	310	12 35	+	Hatvan, Sátorjajhely	301	12 14	szv.	Berlin, Ruttká
906	7 00	gyv.	Szabadka	320	1 30	+	Gödöllő	7	12 45	szv.	Wien, Sopron, Szombathely
302	7 10	+	Ruttká	1704	1 50	gyv.	Fehring, Graz	903	1 00	gyv.	Konstantinápoly, (Belgrád, B.-Brod
904	7 15	szv.	Belgrád, Brod	912	1 50	szv.	Szabadka, B.-Brod	601 ¹⁾	1 10	+	Bukarest ¹⁾ , Arad
			Gyulafehérvár	602 ¹⁾	2 00	gyv.	Arad, Bukarest ¹⁾				Gyékényes, (Eszék, Pécs
			Nagyszécheny	4	2 10	+	Wien, Páris				Lemberg, Kassa
			Kolozsvár, Tóvis	404	2 15	+	Kassa, Lemberg				London/Árs-Wien
1302	7 35	+	Máramarossziget	20	2 25	szv.	Bjeske				Tóvis, Kolozsvár, (Szatmár-Németi
402	7 40	+	Fehring, Graz	312	2 25	+	Hatvan				Graz, Fehring
1508	7 50	szv.	Kassa, Lemberg	304	2 35	szv.	Kolozsvár, Tóvis, (Szatmár-Németi				Hatvan, Szerecsen
318	8 00	+	Máramarossziget	510	2 40	szv.	Szolnok				Gödöllő
			Gödöllő	1062	3 00	gyv.	Pécs, Eszék, Gyékényes				Győr
1002	8 00	gyv.	Zágráb, Fiume, Torino, Róma	904	3 20	+	B.-Brod, Belgrád, (Konstantinápoly				Brassó, Kolozsvár
608	8 10	szv.	Pécs, Vinkovce	1022	3 25	vv.	Paks				Máramarossziget
1006	8 15	+	Arad, Brassó	304	3 30	gyv.	Ruttká, Berlin				Szatmár-Németi
			Zágráb, Fiume, Pécs, Brod	16	4 30	szv.	Győr				Belgrád, Brod
408	8 35	+	Munkács, Máramarossziget	322	5 24	+	Gödöllő				Berlin, Ruttká, (Szeremes
2	8 50	gyv.	Wien, Graz, Sopron	308	5 35	+	Ruttká, Berlin				Wien, Graz
506	9 00	szv.	Kolozsvár, Brassó, Máramarossziget	508	5 45	+	Kolozsvár, Brassó				Brassó, Arad
			Ruttká, Berlin	314	6 15	+	Hatvan				Fiume, Zágráb, (Szatmár-Németi
306	9 35	+	Stanislaw	914	6 35	+	Kiskőrös				Graz, Fehring
944	11 15	szv.	Ruttká, Berlin	1004	6 50	szv.	Zágráb, Fiume, Torino				Fiume, Zágráb
			Kiskőrös	1706	7 05	szv.	Máramarossziget, (Szatmár-Németi				Szolnok
				22	7 25	+	Gödöllő				Győr
				324	8 25	+	Bécske, Triest				Berlin, Ruttká, (Szeremes
				1008	8 30	+	Zágráb, Fiume, Pécs, Brod				Máramarossziget
				1510	9 00	+	Kassa, Csorba				Csorba, Kassa
				502	9 15	gyv.	Kolozsvár, (B.-Brod, Belgrád, Stanla-				Torino, Róma, Fiume, Zágráb, (Szatmár-Németi
				436	9 44	szv.	Bukarest, Stanislaw, Lemberg, Kassa, (Máramarossziget				Wien, Sopron, Vinkovce, Pécs
				1304	9 40	+	Fehring, Graz				Berlin, Ruttká
				608	10 00	+	Arad, Brassó				Wien, Graz
				910	10 10	+	(Belgrád, Eszék, Bonna-Brod				Nagy-Szében, (Szeremes
				12	10 30	+	Wien, Páris				Máramarossziget
				378	11 10	vv.	Ruttká, Szerecsen				Graz, Fehring
											Lemberg, Kassa, (Máramarossziget
											Szabadka
											Gödöllő

Vonatok indulása Budapest-Józsefvárosról.

330¹⁾ 7 00 szv. Pécel

Vonatok érkezése Budapest-Józsefvárosra.

329¹⁾ 6 00 szv. Pécel